
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Sarri Condal, Emma. *El dret de vaga i els seus límits substancials : anàlisi jurídica i qüestions d'actualitat*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Dret). 41 pàg.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/331818>

under the terms of the license.

TREBALL DE FI DE GRAU

**EL DRET DE VAGA I ELS SEUS LÍMITS SUBSTANCIALS:
ANÀLISI JURÍDIC I TEMES D'ACTUALITAT**

Emma Sarri Condal

Facultat de Dret
Assignatura: Dret del Treball i la Seguretat Social
Director: Matteo Avogaro
Mayo de 2026
Curs 2025-2026

EXTRACTE

El present estudi aborda el dret de vaga en el marc de l'ordenament jurídic espanyol, ancorat com a dret fonamental en l'article 28.2 de la Constitució. L'elecció d'aquest tema es justifica per la persistent actualitat dels conflictes col·lectius de treball i, crucialment, per la necessitat de desentrellar i analitzar críticament els límits substancials que n'acoten l'exercici. Un focus particular se situa en aquells escenaris on la convocatòria transcendeix el que és purament laboral per adquirir una marcada dimensió política.

A la llum del que s'ha exposat anteriorment, aquest estudi analitza, en primer lloc, al capítol 1, el fonament constitucional i la configuració jurídica de la vaga, precisant-ne el concepte, la titularitat i el seu encaix en el marc normatiu espanyol. Al capítol 2, s'examinen els límits substancials al dret de vaga, aprofundint en les motivacions i modalitats de la protesta com a criteris de licitud, així com l'equilibri necessari, especialment en el sector públic, amb els serveis essencials de la comunitat. Finalment, al capítol 3, la investigació se centra en la delimitació de la vaga política, analitzant-ne l'evolució jurisprudencial des de la prohibició estricta cap a l'admissibilitat de les vagues mixtes o políticossocials, identificant els reptes interpretatius actuals en contextos de conflicte sociopolític. Per això, s'ha adoptat una metodologia de rigorosa anàlisi juridicodogmàtica i jurisprudencial, sustentada en la revisió exhaustiva de la normativa vigent, la doctrina científica més rellevant i la consolidada jurisprudència emanada del Tribunal Constitucional, el Tribunal Suprem i els tribunals superiors de justícia.

El desenvolupament d'aquesta anàlisi permet confirmar el paper cabdal de la jurisprudència com a agent configurador dels límits substancials al dret de vaga. S'observa una clara tendència interpretativa cap a la flexibilitat de la noció de vaga política, especialment quan es demostra una connexió discernible amb els interessos professionals o socioeconòmics dels treballadors. En conclusió, el treball subratlla les dificultats teòriques i pràctiques per traçar una línia divisòria inequívoca quant als marges de licitud de la vaga política, i reafirma la ineludible necessitat de mantenir un equilibri tens i constant entre la tutela del dret fonamental de vaga i els límits imposats per la seva inevitable col·lisió amb altres drets i interessos també protegits constitucionalment.

PARAULES CLAU: Dret de vaga; límits substancials; vaga política; interpretació jurisprudencial; jurisprudència constitucional; conflictes col·lectius.

ABSTRACT

This study addresses the right to strike within the framework of the Spanish legal system, anchored as a fundamental right in Article 28.2 of the Constitution. The choice of this topic is justified by the persistent relevance of collective labor disputes and, crucially, by the need to unravel and critically analyze the substantial limits that constrain its exercise. A particular focus is placed on those scenarios where the call to strike transcends the purely labor-related sphere to acquire a marked political dimension.

In light of the above, this study analyzes, first, in Chapter 1, the constitutional foundation and legal configuration of the strike, specifying its concept, ownership, and fit within the Spanish regulatory framework. Chapter 2 examines the substantial limits to the right to strike, delving into the motivations and modalities of the protest as criteria for legality, as well as the necessary balance, especially in the public sector, with essential community services. Finally, in Chapter 3, the research focuses on the delimitation of the political strike, analyzing its jurisprudential evolution from strict prohibition toward the admissibility of mixed or socio-political strikes, identifying current interpretive challenges in contexts of socio-political conflict. To this end, a methodology of rigorous legal-dogmatic and jurisprudential analysis has been adopted, supported by an exhaustive review of current regulations, the most relevant scientific doctrine, and the consolidated jurisprudence emanating from the Constitutional Court, the Supreme Court, and the High Courts of Justice of the Autonomous Communities.

The development of this analysis confirms the pivotal role of jurisprudence as a shaping agent of the substantial limits to the right to strike. A clear interpretive trend is observed toward flexibility in the notion of the political strike, especially when a discernible connection with the professional or socio-economic interests of workers is demonstrated. In conclusion, this work highlights the theoretical and practical difficulties in drawing an unequivocal dividing line regarding the margins of legality of the political strike, and reaffirms the unavoidable need to maintain a constant and tense balance between the protection of the fundamental right to strike and the limits imposed by its inevitable collision with other constitutionally protected rights and interests.

KEYWORDS: Right to strike; substantive limits; political strike; jurisprudential interpretation; constitutional case law; collective disputes.

ÍNDEX

ABREVIACIONS

INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS

CAPÍTOL I. LA VAGA: FONAMENT CONSTITUCIONAL I LA SEVA CONFIGURACIÓ JURÍDICA

1. Concepte jurídic de vaga en el dret del treball espanyol
2. La vaga com a dret fonamental: contingut essencial i abast de l'article 28.2 CE
3. Titularitat individual i exercici col·lectiu del dret de vaga
4. Marc normatiu aplicable i el seu encaix constitucional.

CAPÍTOL II. LÍMITS SUBSTANCIALS AL DRET DE VAGA: MOTIVACIONS, MODALITATS I SERVEIS MÍNIMS

1. Conceptualització dels límits substancials al dret de vaga: relació amb els aspectes procedimentals
2. Les motivacions de la vaga com a criteri de licitud o il·licitud
3. Modalitats de vaga i la seva incidència en la legalitat de l'exercici del dret
4. L'equilibri amb els serveis essencials

CAPÍTOL III. LA VAGA POLÍTICA: MARC NORMATIU I EVOLUCIÓ JURISPRUDENCIAL

1. Delimitació conceptual de la vaga política i el seu caràcter de límit material
2. El tractament normatiu de la vaga política: absència de regulació, suplència jurisprudencial i l'evolució dels criteris d'admissibilitat constitucional
3. Reptes interpretatius en el context de conflictes sociopolítics i perspectiva *de lege ferenda*

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAFIA

ABREVIATURES

- Art.: Article.
- CE: Constitució espanyola.
- ET: Estatut dels Treballadors.
- RDLRT: Reial decret llei 17/1977, de 4 de març, sobre relacions de treball.
- PLOHN: Projecte de Llei Orgànica de Huelga negociat.
- STC: Sentència del Tribunal Constitucional.
- STS: Sentència del Tribunal Suprem.
- STSJ: Sentència del Tribunal Superior de Justícia.
- TJUE: Tribunal de Justícia de la Unió Europea.
- FJ: Fonament jurídic.

INTRODUCCIÓ

El dret de vaga constitueix una de les peces angulars de l'Estat social i democràtic de dret, actuant no només com un mecanisme de pressió sectorial, sinó com un autèntic contrapès necessari per a l'equilibri de les relacions laborals. En l'ordenament espanyol, la seva naturalesa jurídica transcendeix la mera llibertat per configurar-se, sota l'empara de l'article 28.2 de la Constitució, com un dret fonamental d'especial protecció. Tanmateix, la seva configuració no és absoluta ni il·limitada, ja que el mateix text constitucional n'anticipa la subjecció a garanties externes. Aquesta investigació neix de la voluntat d'explorar la tensió dialèctica entre la plena disponibilitat d'aquesta facultat per part dels treballadors i els límits substancials que en condicionen l'exercici.

En un entorn globalitzat on les decisions polítiques i econòmiques es troben estretament vinculades, la noció clàssica de conflicte laboral s'ha vist desbordada. Les fronteres que tradicionalment separaven la reivindicació professional de la protesta política s'han tornat permeables, generant un escenari de complexitat jurídica on la jurisprudència ha hagut d'intervenir de manera decisiva. Per aquest motiu, l'estudi posa un èmfasi especial en la figura de la vaga política, analitzant com els criteris d'admissibilitat han evolucionat des d'una concepció restrictiva i gairebé sancionadora cap a paràmetres d'interpretació més flexibles i protectors dels interessos amplis de la classe treballadora.

En aquest sentit, l'estudi es durà a terme considerant la vaga en el sector privat com a paradigma general, mentre que el sector públic s'analitzarà en la mesura que permeti posar de manifest una apreciació i una configuració diferents dels límits substancials del dret. Pel que fa a l'estructura del treball, aquest s'organitza en tres grans blocs que permeten abordar la qüestió de manera progressiva i sistemàtica.

En primer lloc, el capítol I es dedica a l'anàlisi del fonament constitucional del dret de vaga i de la seva configuració jurídica. En aquest apartat es delimita el concepte jurídic de vaga, s'examina el seu reconeixement com a dret fonamental a l'article 28.2 CE i s'analitza la seva doble dimensió de titularitat individual i exercici col·lectiu, així com el marc normatiu aplicable.

En segon lloc, el capítol II se centra en l'estudi dels límits substancials al dret de vaga. S'hi examinen les motivacions de la protesta com a criteri de licitud o il·licitud, les diferents modalitats d'exercici i la seva incidència jurídica, així com la necessària ponderació amb els serveis essencials de la comunitat.

Finalment, el capítol III aborda específicament la problemàtica de la vaga política, analitzant-ne la delimitació conceptual i l'evolució dels criteris d'admissibilitat constitucional a través de la jurisprudència. Així mateix, s'hi examinen els reptes interpretatius que plantegen les noves formes de conflictivitat sociopolítica i es plantegen possibles línies d'evolució normativa.

Per tal d'assolir aquests objectius amb rigor, s'ha seguit una metodologia eminentment juridicodogmàtica, centrada en l'exegesi de les fonts i la revisió de la doctrina científica més autoritzada en la matèria. Aquest enfocament s'ha vist necessàriament complementat amb un mètode d'anàlisi jurisprudencial, on, l'estudi del *corpus* doctrinal del Tribunal Constitucional i el Tribunal Suprem és l'eix vertebrador que permet dotar la investigació d'una visió ajustada a la realitat de la pràctica jurídica actual.

CAPÍTOL I. LA VAGA: FONAMENT CONSTITUCIONAL I LA SEVA CONFIGURACIÓ JURÍDICA

1. Concepte jurídic de vaga en el dret del treball espanyol

L'estudi del dret de vaga en l'ordenament jurídic espanyol exigeix, de manera inexcusable, una anàlisi profunda de la seva gènesi i de la seva particular naturalesa dins del sistema de fonts del Dret del Treball. No ens trobem davant d'una simple facultat d'abstenció laboral, sinó davant d'un dels pilars que sostenen l'Estat social i democràtic de dret, tal com es desprèn de la seva ubicació preferent en el text constitucional de 1978. La vaga s'ha configurat històricament com el principal mecanisme d'autotutela col·lectiva dels treballadors, que permet corregir la desigualtat inherent a la relació contractual de treball mitjançant la pressió col·lectiva¹.

La definició jurídica de la vaga no és una qüestió merament terminològica, sinó que determina l'àmbit de protecció legal de les actuacions dels treballadors. En l'àmbit de la doctrina acadèmica, es defineix la vaga com un dels mitjans legítims fonamentals dels quals disposen els treballadors i les seves organitzacions per la promoció i defensa dels seus interessos econòmics i socials. En aquest sentit, es pot precisar com una pertorbació del procés productiu concertada col·lectivament com a mitjà de pressió per la defensa dels interessos col·lectius o generals dels treballadors².

Històricament, l'ordenament jurídic ha transitat per una "trilogia" evolutiva: la vaga-delicte (pròpia del liberalisme primigeni del s. XIX), la vaga-llibertat (on el fet de no treballar deixava de ser delicte, però permetia l'acomiadament per incompliment civil) i, finalment, una tercera etapa. En aquesta, la vaga és considerada positivament com una actuació benèfica per la societat, amb la consegüent qualificació de dret³. Així doncs, en l'actualitat, sota el marc de l'Estat social i democràtic de dret, la vaga implica la suspensió temporal de les obligacions recíproques del contracte: el treballador no té el deure de prestar serveis i l'empresari no té l'obligació de satisfer el salari (art. 45.1 l) ET). Aquesta "pau jurídica" és la que garanteix l'efectivitat del dret, impeding represàlies extintives per part de l'ocupador.

¹ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 16-17.

² MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 16.

³ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), pp. 710-711.

Alhora, per delimitar conceptualment la vaga en el sistema espanyol, és imprescindible recórrer a la jurisprudència constitucional. La sentència capdavantera STC 11/1981, de 8 d'abril, defineix la vaga com *“una pertorbació que es produeix en el normal desenvolupament de la vida social i, en particular, en el procés de producció de béns i serveis, que es duu a terme de forma pacífica i no violenta, mitjançant un concert dels treballadors [...] que pot tenir com a objecte reivindicar millores en les condicions econòmiques o, en general, en les condicions de treball, i pot suposar també una protesta amb repercussió en altres esferes o àmbits”*.⁴

Existeix, per tant, vaga quan els treballadors, de manera transitòria, voluntària i unilateral, cessen la prestació dels serveis, podent-se entendre que la mateixa es produeix tot i que els empleats acudeixin al centre de treball, sempre que, un cop allà, es neguin a executar qualsevol tasca o treball. Així mateix, la vaga no requereix la paralització del treball per la totalitat de la plantilla de l'empresa, sinó que n'hi ha prou que una pluralitat d'operaris adoptin concertadament aquesta actitud perquè pugui dir-se que estan en vaga.⁵

Tanmateix, la configuració jurídica del concepte de vaga exigeix la concurrència de determinats elements essencials per a la seva licitud, començant per la seva naturalesa estrictament col·lectiva, ja que la vaga individual és jurídicament inexistent a Espanya i l'acció ha de ser necessàriament transindividual i concertada per una pluralitat d'operaris segons estableix l'Interlocutòria del Tribunal Constitucional 375/1989. Així mateix, l'exercici d'aquest dret s'ha de manifestar com una abstenció pacífica de l'activitat i ha de perseguir una finalitat professional i social que mantingui un vincle directe amb els interessos dels treballadors en la seva condició de tals⁶.

En definitiva, el concepte jurídic de vaga a Espanya es configura com el resultat d'un equilibri complex entre la llibertat del treballador per exercir pressió i el respecte a l'estabilitat del sistema productiu, sotmès al compliment de la legalitat formal en la seva convocatòria.

⁴ Vegeu també la STC 123/1992, de 28 de setembre

⁵ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), Lecciones de derecho del trabajo (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, p.883.

⁶ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 710.

2. La vaga com a dret fonamental: contingut essencial i abast de l'article 28.2 CE

El dret de vaga, reconegut a l'article 28.2 de la Constitució espanyola, constitueix un dels pilars del sistema de relacions laborals en un Estat social i democràtic de dret. Aquesta garantia constitucional comporta el reconeixement formal d'aquest dret individual d'exercici col·lectiu i, així mateix, obliga a la llei a què individualitzi tot instrument o mecanisme de protecció contra eventuais vulneracions, com a reforçament de la tutela conferida al dret⁷.

L'objectiu específic de l'article 28.2 CE és el de garantir la vaga com a dret, quant a comportament lícit des del punt de vista civil i administratiu, pel qual institueix una reserva de llei per la determinació de l'exercici del dret. Així doncs, designa la llei formal com a l'instrument que ha de predisposar un sistema de garanties adequades per a possibilitar l'exercici efectiu del dret i reaccionar davant de possibles ofenses al mateix; i així mateix li assigna la tasca d'establir les garanties precises per assegurar el manteniment dels serveis essencials de la comunitat⁸.

És una norma que ostenta eficàcia directa i immediata, deduint-se del seu enquadrament sistemàtic en la Secció 1.ª del capítol 2 del Títol I de la Constitució espanyola (art. 53 CE) titulada 'Dels drets fonamentals i de les llibertats públiques', i del seu mateix tenor literal, donat que la garantia legal opera sobre la base del supòsit previ del seu ple reconeixement per part del text constitucional; no és una norma programàtica que es limita a proclamar un dret de mera configuració legal, ja que el constituent imposa categòricament al legislador que garanteixi efectivament el dret a vaga, com veurem més endavant. En aquesta tònica, per la seva mateixa ubicació sistemàtica dins de la Constitució, es desprèn que estem davant d'un dret social fonamental de llibertat. I, la mateixa normativa internacional (art. 6 de la Carta Social Europea revisada) el configura així.

De manera lògica i coherent pel que fa al sistema obert que institueix la Constitució, no s'aporta una definició de la vaga ni, en general, sobre el mode d'actuar del fenomen vaguista. El constituent ha estat conscient que en una societat en transformació, si aquest

⁷ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 83.

⁸ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 84-85.

dret desitja ser perdurable, ha de ser un reflex d'aquest canvi social i ha d'adaptar-se als nous models culturals⁹.

En aquest sentit, la jurisprudència constitucional ha anat configurant un nucli indisponible del dret, que impedeix tant al legislador com als operadors jurídics adoptar mesures que en buidin de contingut l'exercici. La famosa STC 11/1981, de 8 d'abril, exposa, en el seu fonament jurídic 10, que *"l'art 28. proclama el dret de vaga com a dret de caràcter fonamental, però no el defineix, no el descriu, deixant aquesta matèria a les concepcions existents de la comunitat i a les inherents a l'ordenament jurídic."*

Tot i això, aquesta doctrina posa de manifest que el dret de vaga té un contingut essencial, que inclou no només la llibertat d'iniciar-la, sinó també el dret a què aquesta sigui efectiva. Això implica una obligació correlativa de respecte per part de l'empresari i dels poders públics, que han d'abstenir-se d'adoptar mesures que en dificultin injustificadament l'exercici¹⁰.

Al fil de l'anterior, la vaga consisteix necessàriament en una acció destinada a causar un perjudici a un altre i que, així i tot, ha estat legalitzada d'aquesta manera per la Constitució. Això implica que en la regulació d'aquest dret no es poden introduir sense matizacions principis de dret comú, com poden ser els de bona fe o abús de dret, en la mesura en què això pugui privar-lo d'efectivitat i, per tant, buidar-lo del seu contingut essencial. En aquest sentit, la doctrina del TJUE introdueix limitacions problemàtiques per raó de la col·lisió entre el dret de vaga i les llibertats econòmiques garantides en el sistema dels Tractats de la Unió¹¹.

En definitiva, el dret de vaga es configura com un dret fonamental de naturalesa funcional, el contingut essencial del qual no es pot entendre sense la seva dimensió instrumental dins del conflicte col·lectiu, ni sense les garanties que assegurin la seva efectivitat real.

⁹ MONEREO PÉREZ, J.L.: "La huelga como derecho constitucional: la técnica específica de organización jurídico-constitucional de la huelga (II)", en *Temas laborales: Revista andaluza de trabajo y bienestar social*, núm 28, 1993, p.70.

¹⁰ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 88.

¹¹ STJUE 18 de desembre de 2007, Laval un Partneri Ltd [TJCE 2007, 390]; STJUE 3 d'abril de 2008, Dirk Rüffert contra Land Niedersachsen [TJCE 2008, 6].

3. Titularitat individual i exercici col·lectiu del dret de vaga

Una de les característiques estructurals del dret de vaga en l'ordenament jurídic espanyol és la seva doble dimensió: es tracta d'un dret de titularitat individual però d'exercici necessàriament col·lectiu. Aquesta configuració, consolidada per la jurisprudència, respon a la naturalesa pròpia de la vaga com a instrument de conflicte col·lectiu dins del sistema de relacions laborals.

En referència a aquesta dialèctica individual o col·lectiva, s'ha de partir del fet que la titularitat remet a la qualitat jurídica que a la persona, o persones, confereix el ser subjecte d'un dret subjectiu. En primer lloc, la vaga pot considerar-se com un dret fonamental, anàleg al dret d'expressió o al dret d'associació, atribuint la titularitat del dret directament als treballadors, com a dret subjectiu o poder jurídic de pertinença individual de la persona del treballador¹². Així mateix, l'art. 28 CE fa referència als "treballadors", però cal preguntar-se a quins concretament. Al respecte cal assenyalar que són titulars del dret els treballadors subordinats i per compte aliè, espanyols o estrangers autoritzats o no a treballar a Espanya (art. 11.2 LO 4/2000), amb un contracte de treball, inclosos els sotmesos a relacions laborals especials¹³.

D'altra banda, queden exclosos del dret a vaga els empresaris, els treballadors autònoms o per compte propi, els professionals i els estudiants, tot i que sí que poden realitzar parades en la seva activitat, responsabilitzant-se dels seus efectes, però sense que això suposi l'exercici del dret fonamental de vaga. Veiem també com el dret de vaga pel personal civil dependent d'establiments militars no es regula pel Reial decret llei 17/1977, de 4 de març¹⁴ (d'ara endavant, RDLRT), i tampoc li resulta aplicable dita norma al personal estatutari dels serveis de salut, que es regula per la seva normativa específica i, en el seu defecte, l'aplicable als funcionaris.

No obstant això, els funcionaris públics estan inclosos en l'art. 28.2 CE, ja que: 1) El terme treballadors ha de ser interpretat, en idèntic sentit que l'art. 7 CE, de manera àmplia

¹² MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 167.

¹³ En aquest sentit, la STS 236/2007, de 7 de novembre de 2007, assenyala que la carència de la corresponent autorització de treball no invalida el contracte de treball respecte als drets del treballador estranger (art. 36.3 LOE), i entre aquests drets bàsics es troba el dret de vaga (art. 4.1 e) ET).

¹⁴ Reial decret llei 17/1977, de 4 de març, sobre relacions de treball

abarcant així als funcionaris públics. 2) L'art 28.2 CE ha de ser interpretat en consonància amb els textos internacionals, en concret amb la Carta Social Europea revisada en els articles 6.4 i 31, on es reconeix el dret de vaga d'aquest col·lectiu. 3) La referència als serveis essencials per la comunitat, implícitament està admetent l'exercici d'aquest dret en la funció pública¹⁵. Malgrat això, el RDLRT no els és d'aplicació; per tant, el seu exercici del dret de vaga queda regulat per la seva normativa específica, d'acord amb l'article 15.c de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic¹⁶. Cal destacar, però, que tot i que la regla general és que els funcionaris gaudeixen del dret a vaga, hi ha excepcions establertes legalment. L'art. 6.8 de la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març¹⁷, prohibeix amb plena eficàcia l'exercici del dret de vaga a les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, la policia nacional (art 8.3 a) LO 9/2015), la policia autonòmica i la policia local¹⁸. També se'ls hi prohibeix les accions substitutives o concertades del dret de vaga, amb la finalitat d'alterar el normal funcionament dels serveis, considerant aquesta manera d'actuar com a falta molt greu¹⁹.

Com s'ha vist, la vaga es tracta d'un dret de titularitat individual, però que també presenta una dimensió col·lectiva en dos aspectes bàsics: per la naturalesa col·lectiva del seu interès tutelat mitjançant la vaga i pel fet que necessàriament aquesta s'ha d'exercir de forma col·lectiva. Alhora, la vaga pot ser atribuïda als subjectes col·lectius (i assenyaladament, quan això succeeix, als sindicats²⁰, el centre de gravetat radica aleshores en el grup organitzat i en el moment col·lectiu). Així, la seva configuració jurídica respon a la necessitat d'articular un mecanisme que, sense perdre el seu caràcter de dret subjectiu, es projecta necessàriament en l'àmbit col·lectiu com a eina essencial de pressió en la defensa dels interessos dels treballadors.

¹⁵ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), Lecciones de derecho del trabajo (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, p.886.

¹⁶ Reial Decret Legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic (TREBEP)

¹⁷ Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, de Forces i Cossos de Seguretat.

¹⁸ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), Lecciones de derecho del trabajo (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, p.886.

¹⁹ ATC 99/2009, de 23 de marzo de 2009.

²⁰ STS 2064/2019, de 25 d'abril de 2019.

4. Marc normatiu aplicable i el seu encaix constitucional

El règim jurídic del dret de vaga a Espanya presenta una configuració singular, caracteritzada per la coexistència entre el seu reconeixement com a dret fonamental a la Constitució i la pervivència d'una norma preconstitucional com a principal instrument regulador. En efecte, RDLRT, continua constituint l'eix normatiu bàsic en aquesta matèria, malgrat haver estat dictat en un context polític anterior i sota una concepció del dret de vaga substancialment diferent de l'actual.

En aquest sentit, el sistema del RDLRT és restrictiu, i així ho reconeix el mateix Tribunal Constitucional, en recollir la concepció jurídica "tradicional", segons la qual la vaga és la cessació col·lectiva del treball sense ocupació de locals d'empresa. Veiem com el Tribunal Constitucional relativitza formalment aquesta definició restrictiva a l'entendre que el *"contingut essencial del dret de vaga consisteix en una cessació del treball, en qualsevol de les manifestacions o modalitats que pugui revestir"*, i que la interdicció d'ocupació de les dependències de l'empresa ha de ser objecte d'una interpretació restrictiva només admissible, en principi, com a mesura de policia en circumstàncies excepcionals.²¹

Alhora, el paradigma utilitzat legalment en el sistema del RDLRT ve a ser la concepció de la vaga com una abstenció total del treball per part de diversos treballadors per compte d'altri amb fins de tutela d'un interès professional col·lectiu. Ho podem veure en la consideració legal de "vagues normals" (lícites) i "vagues anormals" (presumptament il·lícites) que es dedueix de l'art. 7 RDLRT.²² Així mateix, l'article 11 del RDLRT exclou del tipus legal certs objectius en declarar il·legals les vagues polítiques (art. 11.a), les de solidaritat (art. 11.b), les que pretenen alterar el que s'ha pactat en un conveni vigent o un laude (art. 11.c), i les que contravinguin el mateix Reial Decret Llei o l'acordat per a la solució de conflictes (art. 11.d). No obstant això, el Tribunal Constitucional en realitza una interpretació correctiva, establint un concepte ampli d'interès professional i admetent les vagues de solidaritat; només indirectament es dedueix una certa ambigüïtat respecte a les denominades per la doctrina "vagues d'imposició política"²³

²¹ STC 11/1981, de 8 d'abril de 1981, fj. 10 i 18

²² MONEREO PÉREZ, J.L.: "La huelga como derecho constitucional: la técnica específica de organización jurídico-constitucional de la huelga (II)", en *Temas laborales: Revista andaluza de trabajo y bienestar social*, núm 28, 1993, p.114.

²³ STC 11/1981, de 8 d'abril, fj. 7,9 i 12

En definitiva, veiem que l'encaix del RDLRT en el sistema constitucional ha estat possible gràcies a la funció hermenèutica del Tribunal Constitucional, que ha dut a terme una tasca de depuració normativa mitjançant la interpretació conforme. La STC 11/1981, de 8 d'abril, esdevé el punt d'inflexió en aquest procés, en declarar la constitucionalitat parcial del RDLRT i establir els criteris per a la seva aplicació d'acord amb els valors i principis constitucionals.

El resultat és, doncs, un marc normatiu de naturalesa complexa i estratificada. D'una banda, la Constitució opera com a paràmetre de validesa i com a font directa de regulació, en establir els principis estructurals del dret de vaga i delimitar-ne el contingut essencial i els seus límits. D'altra banda, el RDLRT manté una funció reguladora principal en els aspectes procedimentals i organitzatius de l'exercici del dret, si bé condicionada a la seva interpretació conforme al text constitucional. En tercer lloc, l'Estatut dels Treballadors integra el dret de vaga en el sistema general de relacions laborals, especialment pel que fa als seus efectes sobre el contracte de treball. En aquest sentit, l'article 45.1 l) ET consagra la suspensió del contracte per exercici del dret de vaga, configurant una situació de suspensió recíproca d'obligacions que exclou tant la prestació de serveis com la percepció del salari, sense que això pugui comportar conseqüències extintives o sancionadores per al treballador. Finalment, a aquest entramat normatiu s'hi afegeix la jurisprudència constitucional i ordinària, que ha assumit un paper central en la configuració del règim jurídic del dret de vaga.²⁴

No obstant això, aquest model normatiu planteja importants tensions des d'una perspectiva constitucional. D'una banda, la utilització d'un decret llei com a norma central en la regulació d'un dret fonamental entra en fricció amb la reserva de llei orgànica establerta a l'article 81 CE²⁵. D'altra banda, el caràcter fragmentari i fortament jurisprudencial del sistema genera problemes de seguretat jurídica, en la mesura que el règim aplicable depèn en gran part de la interpretació judicial i no d'un text normatiu sistemàtic.

²⁴ Vegeu la STC 123/1992, de 28 de setembre, que constitueix també un exemple d'aquesta funció integradora, en establir la prohibició de substitució de treballadors en vaga com a exigència derivada del contingut essencial del dret. El Tribunal entén que aquesta pràctica empresarial suposa una vulneració del dret fonamental en tant que en neutralitza la funció pressora, posant de manifest que la regulació legal no pot ser interpretada de manera que buidi de contingut el dret.

²⁵ SANBARTOLOMÉ CADARSO, F. A. R. (2024). Análisis y reflexiones sobre la inédita ley orgánica de huelga: la gran asignatura pendiente del legislador laboral. *Revista Justicia & Trabajo*, n.º 4, junio 2024. pp. 158-159.

CAPÍTOL II. LÍMITS SUBSTANCIALS AL DRET DE VAGA: MOTIVACIONS, MODALITATS I SERVEIS MÍNIMS

1. Conceptualització dels límits substancials al dret de vaga: relació amb els aspectes procedimentals

La vaga no és únicament una cessació col·lectiva del treball, sinó que l'exercici del dret de vaga comporta l'existència d'un conjunt de facultats d'acció instrumentals que permeten desenvolupar la mobilització col·lectiva. Entre aquestes facultats s'inclouen la possibilitat de celebrar reunions, de difondre informació i propaganda sobre la vaga —inclosa l'actuació dels anomenats piquets informatius— o de participar en manifestacions vinculades al conflicte laboral. Aquestes facultats formen part del contingut dinàmic del dret de vaga i constitueixen manifestacions de la llibertat d'acció col·lectiva dels treballadors orientades a fer efectius els objectius de la mobilització²⁶.

Ara bé, el reconeixement d'aquestes facultats no significa que el dret de vaga es pugui exercir sense cap condicionament. Com qualsevol dret fonamental, el seu exercici comporta també determinats deures i responsabilitats per part dels seus titulars. En aquest sentit, l'ordenament jurídic espanyol estableix diverses obligacions de caràcter formal que actuen com a condicions de l'exercici de la vaga, com ara la comunicació prèvia de la convocatòria, el preavis a l'empresari, la constitució d'un comitè de vaga o la comunicació de la seva desconvocatòria²⁷.

La imposició *ope legis* d'aquests deures accessoris no planteja problemes d'adequació al sistema constitucional del dret de vaga. L'Alt Tribunal va admetre que el deure de comunicació i l'exigència del preavis no sobrepassen el contingut essencial del dret, essent raonable evitar el caràcter sorprenent de la vaga²⁸. En efecte, abans que la vaga comenci s'ha de donar a l'altra part l'oportunitat d'atendre les demandes dels vaguistes o d'establir amb ells una transacció amb la finalitat d'evitar la vaga. I, aquest preavis no es pot suplir amb la

²⁶ STC 11/1981, de 8 d'abril; STC 2/1982, de 29 de gener; STC 120/1983, de 15 de desembre; STC 254/1988, de 21 de desembre.

²⁷ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 231-232.

²⁸ STC 11/1981, de 8 d'abril, fj. 15

reunió entre les parts en conflicte amb l'objecte de dirimir les discrepàncies, ja que no té el mateix valor que una convocatòria de vaga²⁹.

El mateix s'esdevé pel que fa a l'exigència de formalització de les reivindicacions, la formació d'un comitè de vaga i el deure de comunicar a l'ocupador la seva constitució. El Tribunal Constitucional ha entès, com a punt de partida per afirmar la constitucionalitat d'algunes formalitats o condicions prèvies de l'exercici de la vaga, que *"l'exercici del dret de vaga pot quedar sotmès en virtut de la llei a procediments o a algun tipus de formalismes o de formalitats, perquè l'art. 53 de la Constitució permet que el legislador reguli les condicions d'exercici dels drets fonamentals. Però cal que el procediment i els formalismes no siguin arbitraris, tinguin per objecte (...) protegir altres béns i interessos constitucionalment protegits i que no siguin tan rígids o difícils de complir que a la pràctica facin impossible l'exercici del dret"*³⁰. En qualsevol cas, si arribessin a produir-se, els defectes formals en la convocatòria que puguin ser al·legats per l'empresa han de tenir una certa rellevància, a banda que puguin ser esmenats³¹.

En definitiva, els límits procedimentals i els límits substancials del dret de vaga formen part d'un mateix sistema de garanties destinat a conciliar l'exercici efectiu del dret amb la protecció d'altres interessos jurídics. Aquesta relació explica que l'anàlisi dels límits substancials del dret de vaga no pugui desvincular-se completament de les condicions procedimentals que en regulen l'exercici.

2. Les motivacions de la vaga com a criteri de licitud o il·licitud

L'ordenament jurídic espanyol reconeix el dret de vaga com un dret fonamental dels treballadors, però no totes les motivacions que poden conduir a la seva convocatòria són jurídicament admissibles. La finalitat perseguida per la vaga constitueix, així, un element central per determinar la seva licitud o il·licitud. En aquest sentit, la jurisprudència ha desenvolupat diversos criteris per valorar si els objectius de la vaga s'inscriuen dins de l'àmbit de protecció del dret³².

²⁹ STSJ Asturias, de 7 de desembre de 2007 [AS 2008, 653]

³⁰ STC 11/1981, de 8 d'abril, fj. 15; STC 13/1986, de 30 de gener, fj.2

³¹ Aquesta doctrina flexibilitzadora dels requisits formals es recull en la STS 461/2019, de 13 de juny.

³² MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). Civitas Thomson Reuters, p. 245.

En relació amb la tipologia de les vagues, cal destacar que no existeix en el nostre ordenament una classificació normativa exhaustiva de les seves diferents modalitats. Ni la Constitució ni el RDLRT estableixen una sistematització completa dels tipus de vaga. Per aquest motiu, la doctrina ha desenvolupat classificacions que parteixen principalment del fet sociològic de la vaga i de la seva rellevància jurídica. Entre els criteris utilitzats per ordenar les diferents modalitats destaca, especialment, el criteri teleològic, és a dir, el relatiu als fins o objectius que persegueix la vaga.³³

Des d'aquesta perspectiva, es distingeix habitualment entre la vaga laboral i la vaga políticossocial. La primera respon al model iusprivatista i té com a finalitat principal la millora de les condicions de treball dels treballadors. En aquest cas, la negociació col·lectiva constitueix el marc de referència habitual, encara que no necessàriament exclusiu, de les reivindicacions formulades. En canvi, la vaga políticossocial respon a un model més publicista o sociopolític, caracteritzat per expressar una reivindicació o una protesta sobre qüestions de caràcter més general, sovint desvinculades de la relació jurídica immediata amb l'empresari o del procés de negociació col·lectiva. En aquest tipus de vaga, els interessos defensats poden referir-se no només als treballadors directament implicats, sinó al conjunt dels treballadors o a determinades polítiques públiques³⁴.

Dins d'aquest marc general, l'article 11 del RDLRT estableix determinats supòsits en què la vaga es considera il·legal en funció de les seves motivacions. En particular, es consideren il·legals les vagues polítiques, les vagues de solidaritat que no responguin a un interès professional dels treballadors que les convoquen i les denominades vagues novatòries, és a dir, aquelles que pretenen alterar el pactat en un conveni col·lectiu durant el seu període de vigència³⁵.

Pel que fa a les vagues polítiques, l'article 11.a) del RDLRT les defineix com aquelles iniciades o sostingudes per motius estrictament polítics. Tanmateix, la jurisprudència del Tribunal Constitucional ha matisat aquesta prohibició, en entendre que el dret de vaga, igual que la

³³ MONEREO PÉREZ, J.L., (2002) Derecho de huelga y conflictos colectivos. Estudio crítico de la doctrina jurídica. Granada, *Comares*, p. 140.

³⁴ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 245-246.

³⁵ Reial decret-llei 17/1977, de 4 de març, sobre relacions de treball

llibertat sindical, pot incloure components de naturalesa política³⁶. Així, s'ha distingit entre les vagues purament polítiques i les vagues amb una dimensió política, vinculades a interessos laborals o socials dels treballadors, les quals poden resultar admissibles. En aquest sentit, qüestions relatives a l'ocupació, la protecció social o la situació econòmica poden ser objecte legítim de mobilització col·lectiva, especialment tenint en compte la funció constitucional atribuïda als sindicats de defensa dels interessos econòmics i socials dels treballadors (art. 7 CE). Fins i tot quan una vaga presenti determinats elements polítics, si incorpora reivindicacions laborals o de defensa dels interessos professionals dels treballadors, pot prevaldre la seva licitud³⁷.

En segon lloc, les vagues de solidaritat es caracteritzen pel fet que els treballadors que les convoquen ho fan en suport d'un conflicte aliè. El sentit de la seva prohibició en l'article 11.b) del RDLRT radica en la idea que l'empresa afectada no hauria d'assumir les conseqüències d'un conflicte que no ha generat. No obstant això, el Tribunal Constitucional ha interpretat aquesta prohibició de manera restrictiva i ha admès la licitud de les vagues de solidaritat quan existeix una connexió amb l'interès professional dels treballadors que les convoquen³⁸. Això pot succeir, per exemple, quan la reivindicació té una incidència directa o indirecta sobre l'interès professional de qui la sosté, com les que tenen com a objecte la readmissió de persones acomiadades³⁹.

Finalment, les vagues novatòries són aquelles que tenen per objecte modificar o alterar, durant el seu període de vigència, el contingut d'un conveni col·lectiu o d'un laude arbitral. Aquest tipus de vaga està prohibida per l'article 11.c) del RDLRT i s'explica en relació amb el denominat deure de pau. Aquest principi implica que, mentre un conveni col·lectiu es trobi vigent, les parts han de respectar el seu contingut i no poden utilitzar la vaga per modificar-lo. D'aquesta manera, el conveni col·lectiu actua com una mena de pacte de pau que limita l'exercici del dret de vaga durant la seva vigència⁴⁰.

Ara bé, la STC 11/1981, ha precisat l'abast d'aquest deure de pau i ha introduït determinades matisacions. En primer lloc, ha admès la possibilitat de convocar vagues quan l'objectiu sigui

³⁶ Vegeu la STS 31/2020, de 15 de gener.

³⁷ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 714.

³⁸ STC 11/1981, de 8 d'abril.

³⁹ Vegeu la STS 248/2025, de 26 de març.

⁴⁰ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 714.

la interpretació d'un conveni col·lectiu o la reivindicació d'aspectes no regulats en aquest⁴¹. Igualment, s'ha considerat lícites les vagues motivades per l'incompliment del conveni per part de l'empresari o per l'aplicació de la clàusula *rebus sic stantibus*, és a dir, quan s'hagi produït una alteració substancial de les circumstàncies que justificaven l'acord.⁴²

D'altra banda, la jurisprudència també ha abordat la relació entre el dret de vaga i els procediments de solució de conflictes col·lectius. Encara que la vaga motivada per conflictes jurídics o d'interpretació d'una norma laboral no està expressament prohibida per l'article 11 del RDLRT, el seu exercici pot veure's limitat per la incompatibilitat amb altres procediments de resolució de conflictes, com el procediment de conflicte col·lectiu previst en el mateix RDLRT o els mecanismes establerts en els acords interprofessionals. En aquests casos, quan els treballadors opten pel procediment de conflicte col·lectiu, no poden exercir simultàniament el dret de vaga, i a l'inrevés.⁴³

Finalment, cal remarcar la qüestió de la renúncia al dret de vaga durant la vigència del conveni col·lectiu: el deure de pau absolut. Encara que el dret de vaga és irrenunciable a escala individual, s'admet la possibilitat que les parts negociadores incloguin en el conveni col·lectiu una clàusula de renúncia temporal a l'exercici de la vaga durant la seva vigència (art. 8.1 RDLRT). En aquest context es parla de deure de pau absolut per referir-se al compromís dels subjectes col·lectius signants de no promoure ni convocar vagues durant el període d'aplicació del conveni, amb independència de la causa concreta que pugui motivar el conflicte, ja que s'entén que les condicions pactades han estat objecte de negociació i acord. Tanmateix, aquesta renúncia té una eficàcia limitada, puix només vincula els subjectes col·lectius signants del conveni i no impedeix que altres subjectes col·lectius o els treballadors individualment considerats puguin convocar o secundar una vaga. En conseqüència, la naturalesa "absoluta" del deure de pau s'ha d'entendre en relació amb l'abast del compromís assumit pels signants, que es compromet a no convocar vagues durant la vigència del conveni, però no implica una prohibició general de l'exercici del dret de vaga dins de l'àmbit afectat pel conveni⁴⁴.

⁴¹ Sobre aquest últim aspecte, vegeu la STC 11/1990, d'1 de març.

⁴² GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 715.

⁴³ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), pp. 715-716.

⁴⁴ Vegeu la STC 190/1993, de 14 de juny.

En definitiva, l'anàlisi de les motivacions de la vaga esdevé un element fonamental per determinar la seva licitud. L'ordenament jurídic espanyol, a través de l'article 11 del RDLRT i de la interpretació jurisprudencial, estableix un sistema en què la protecció del dret fonamental de vaga es combina amb determinats límits vinculats als objectius perseguits per la mobilització col·lectiva. Aquest equilibri permet preservar el dret dels treballadors a l'acció col·lectiva sense desvirtuar el funcionament de la negociació ni el respecte als compromisos assumits en els convenis.

3. Modalitats de vaga i la seva incidència en la legalitat de l'exercici del dret

La configuració jurídica del dret de vaga no només depèn de les finalitats perseguides pels treballadors, sinó també de la forma concreta en què la vaga es desenvolupa, és a dir, de les seves modalitats d'exercici. El RDLRT, parteix inicialment d'un concepte relativament restrictiu de vaga, basat en la cessació continuada de la prestació de treball, a jornada completa i amb abandonament del centre de treball. Aquest model normatiu respon a una concepció típica de la vaga com a interrupció total de l'activitat laboral⁴⁵.

Tanmateix, aquesta concepció legal és reinterpretada pel Tribunal Constitucional en la STC 11/1981, que afirma que el contingut essencial del dret de vaga consisteix en la cessació del treball en qualsevol de les manifestacions o modalitats que pugui adoptar. D'aquesta manera, el Tribunal rebutja una definició excessivament rígida del fenomen de la vaga i reconeix que els treballadors disposen d'un cert marge per escollir la modalitat de vaga que considerin més adequada per a la defensa dels seus interessos⁴⁶.

Malgrat aquest reconeixement inicial de la pluralitat de formes que pot adoptar la vaga, el Tribunal Constitucional també ha admès que el legislador pot establir determinats límits respecte d'algunes modalitats concretes, sempre que aquests límits no desvirtuin el contingut essencial del dret. En aquest context, el RDLRT distingeix entre modalitats de vaga il·legals i modalitats presumptament abusives, amb conseqüències jurídiques diferents⁴⁷.

⁴⁵ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 302.

⁴⁶ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 302-303.

⁴⁷ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, p. 303.

En primer lloc, cal diferenciar les modalitats expressament prohibides, regulades a l'article 11 del RDLRT, que són considerades il·legals en si mateixes. En aquests casos, la llei estableix una veritable presumpció *iuris et de iure* d'il·licitud, de manera que la vaga es considera il·legal sense possibilitat de prova en contra. En canvi, l'article 7.2 del RDLRT recull determinades modalitats que el legislador considera potencialment abusives, com ara les vagues rotatòries, les estratègiques o les que alteren col·lectivament el règim normal de treball. En aquests casos, la norma estableix només una presumpció *iuris tantum* d'abús, on els treballadors han de demostrar que la modalitat utilitzada no ha causat un perjudici desproporcionat a l'empresa i, si és així, no pot considerar-se abusiva. Així doncs, aquestes modalitats no són il·legals per se, sinó que la seva eventual il·licitud dependrà de les circumstàncies del cas concret i de l'avaluació judicial⁴⁸.

Entre les modalitats que han generat més elaboració jurisprudencial destaca la vaga amb ocupació de locals. L'article 7.1 del RDLRT estableix que l'exercici del dret de vaga s'ha de realitzar sense ocupació del centre de treball o de les seves dependències. No obstant això, la STC 11/1981 introdueix una interpretació restrictiva d'aquesta prohibició. El Tribunal Constitucional assenyala que la prohibició no pot entendre's com una limitació absoluta del dret de reunió dels treballadors durant la vaga. En conseqüència, la noció d'"ocupació" s'ha d'interpretar estrictament, de manera que només es considera il·lícita quan existeix un accés il·legal als locals o una negativa a desallotjar-los davant una ordre legítima de l'empresari, especialment si aquesta conducta provoca danys a l'empresa o impedeix l'exercici dels drets d'altres treballadors.⁴⁹ En canvi, la mera permanència dels treballadors en el centre de treball no pot equiparar-se automàticament a una ocupació il·legal, la qual cosa ha permès considerar lícites determinades formes de vaga com les anomenades vagues "a peu de màquina" o de "braços caiguts"⁵⁰.

D'altra banda, l'article 7.2 del RDLRT fa referència a les denominades vagues rotatòries, estratègiques o intermitents, així com a qualsevol altra forma d'alteració col·lectiva del règim de treball diferent de la vaga típica. Les vagues rotatòries es caracteritzen pel fet que

⁴⁸ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 303-305.

⁴⁹ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), pp. 716-717.

⁵⁰ STC 11/1981, de 8 d'abril, fj. 17.

diferents grups de treballadors es van alternant en la participació en la vaga, amb l'objectiu de prolongar el conflicte i incrementar la pressió sobre l'empresa. Les vagues estratègiques o neuràlgiques afecten llocs de treball clau per al funcionament de l'activitat productiva, de manera que un nombre reduït de treballadors pot generar un impacte significatiu en la producció⁵¹.

La jurisprudència constitucional ha admès la constitucionalitat d'aquesta regulació sempre que s'interpreti com una presumpció relativa d'abús i no com una prohibició absoluta. En aquest sentit, els tribunals han establert que la qualificació d'una vaga com a abusiva exigeix la concurrència de dos elements: d'una banda, un dany greu o desproporcionat per a l'empresa (element objectiu) i, de l'altra, la voluntat dels treballadors de provocar aquest dany més enllà del que és inherent a l'exercici normal del dret de vaga (element subjectiu). Tanmateix, aquests elements no operen com a requisits que l'empresa hagi d'acreditar per qualificar la vaga com a abusiva. Atès que l'article 7.2 del RDLRT estableix una presumpció iuris tantum d'abús, la funció processal d'aquests elements és, principalment, la de servir com a criteris per valorar si aquesta presumpció ha estat desvirtuada. Així, correspon als treballadors demostrar que la modalitat de vaga utilitzada no ha comportat un perjudici desproporcionat per a l'empresa o que no existia una voluntat deliberada de causar un dany addicional al propi de l'exercici del dret⁵². En conseqüència, no qualsevol perjudici empresarial derivat de la vaga permet qualificar-la com a abusiva. Però, tot i que és inherent a la lògica de la vaga infligir un dany a la contrapart, és cert que el dret a vaga no és un dret absolut que legítimi als seus titulars per ocasionar de forma indiferenciada qualsevol mena de dany⁵³.

Un tractament particular mereixen les vagues intermitents, caracteritzades per la interrupció de l'activitat laboral durant períodes breus o discontinus. Aquest tipus de vaga no apareix expressament enumerat entre les modalitats presumptament abusives de l'article 7.2 del RDLRT, motiu pel qual la jurisprudència ha conclòs que no opera en aquests casos la presumpció d'abús, sinó que, al contrari, aquestes vagues gaudeixen d'una presumpció

⁵¹ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), pp. 717-718.

⁵² STC 41/1984, de 21 de març, fj. 2; STC 72/1982, de 2 de desembre, fj. 4.

⁵³ STC 44/1984, de 27 de març, fj. 2.

inicial de legitimitat. Només quan l'empresa acrediti que la modalitat utilitzada ha causat un perjudici greu i desproporcionat es podrà considerar abusiva⁵⁴.

En definitiva, les modalitats de vaga tenen una incidència directa en la valoració jurídica de l'exercici d'aquest dret. La interpretació constitucional ha permès superar la concepció rígida inicial del RDLRT, reconeixent la pluralitat de formes que pot adoptar la vaga i la facultat dels treballadors d'escollir la modalitat que considerin més adequada. No obstant això, aquesta llibertat no és absoluta, ja que determinades modalitats poden ser qualificades d'il·legals o abusives quan excedeixen els límits derivats de la protecció d'altres interessos jurídics, especialment els drets de l'empresari i el funcionament normal de l'activitat productiva. En aquest context, la jurisprudència ha desenvolupat un sistema de ponderació que busca equilibrar la protecció del dret fonamental de vaga amb els interessos concurrents en el marc de les relacions laborals.

4. L'equilibri amb els serveis essencials

Un dels principals límits constitucionals al dret de vaga deriva de la necessitat de garantir el funcionament dels serveis essencials per a la comunitat. L'article 28.2 de la Constitució espanyola reconeix aquest dret fonamental, però estableix alhora que la llei haurà de fixar les garanties necessàries per assegurar el manteniment d'aquests serveis. Això significa que l'exercici del dret de vaga no és absolut i ha de conciliar-se amb la protecció d'altres drets i interessos constitucionalment rellevants que poden veure's afectats per la paralització de determinades activitats⁵⁵.

La jurisprudència del Tribunal Constitucional ha assenyalat que la limitació del dret de vaga en aquests casos no implica la seva eliminació, sinó la necessitat de compatibilitzar-lo amb el funcionament de serveis indispensables per a la comunitat. En aquest sentit, el límit constitucional s'identifica amb la impossibilitat que l'exercici de la vaga impedeixi la prestació de serveis necessaris per garantir drets o béns constitucionalment protegits. Així,

⁵⁴ STC 41/1984, de 21 de març, fj. 4; STC 72/1982, de 2 de desembre

⁵⁵ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), *Lecciones de derecho del trabajo* (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, p. 900.

el dret de la comunitat a determinades prestacions essencials pot justificar determinades restriccions al dret de vaga⁵⁶.

Pel que fa a la determinació del que s'entén per serveis essencials, el Tribunal Constitucional ha adoptat un criteri funcional. Això implica que un servei és essencial no per la naturalesa de l'activitat econòmica o per la seva condició de servei públic, com per la seva relació amb la protecció de drets fonamentals o béns constitucionals, com ara la vida, la salut, la seguretat, la llibertat o el dret a la informació⁵⁷. En conseqüència, no qualsevol servei públic pot ser considerat essencial, sinó únicament aquells que resultin indispensables per garantir aquests interessos⁵⁸.

Quan una vaga afecta serveis essencials, l'ordenament permet establir serveis mínims amb l'objectiu d'assegurar la continuïtat de les prestacions indispensables durant el conflicte. Aquests serveis mínims han de limitar-se estrictament al necessari per garantir el servei essencial i no poden equivaler al funcionament ordinari de l'activitat, ja que això suposaria buidar de contingut el dret de vaga⁵⁹. La competència per fixar aquests serveis correspon, amb caràcter general, a l'autoritat governativa, és a dir, als òrgans de govern de l'Estat o de les comunitats autònomes segons l'àmbit territorial afectat. Aquesta atribució es justifica perquè la decisió implica limitar un dret fonamental en benefici de l'interès general, una responsabilitat que correspon a poders públics amb legitimitat política. Per aquest motiu, les empreses no poden establir unilateralment els serveis mínims⁶⁰.

La jurisprudència constitucional també ha establert diverses garanties en el procediment de fixació dels serveis mínims. En primer lloc, la decisió administrativa ha d'estar degudament motivada, explicitant els criteris utilitzats per determinar el nivell de prestació exigida. En

⁵⁶ El Tribunal Constitucional ha reconegut la consideració de serveis essencials en diversos sectors quan la seva interrupció pot afectar drets fonamentals o interessos generals de la comunitat. Així, s'han qualificat com a serveis essencials els serveis sanitaris, per la seva vinculació directa amb el dret a la vida i a la protecció de la salut (STC 45/2016, de 14 de març); el transport públic, especialment en sectors estratègics com el transport ferroviari o aeri, atesa la seva incidència en la mobilitat general de la població i el funcionament de l'activitat econòmica (STC 33/1981, de 5 de novembre; STC 26/1981, de 17 de juliol); així com els serveis de radiotelevisió pública, en la mesura que contribueixen a garantir el dret a la informació (STC 183/2006, de 19 de juny).

⁵⁷ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 726.

⁵⁸ STC 26/1981, de 17 de juliol.

⁵⁹ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), *Lecciones de derecho del trabajo* (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, p.904.

⁶⁰ STS 318/2021, de 17 de març

segon lloc, s'ha de respectar el principi de proporcionalitat, de manera que les mesures adoptades siguin adequades i necessàries per garantir el servei essencial sense restringir de manera excessiva el dret de vaga ni eliminar la seva capacitat de pressió⁶¹.

Per altra banda, la competència del control dels serveis mínims és de l'ordre jurisdiccional contenciós administratiu (art. 3 d) LJS⁶²), tot i que això es refereix a la determinació dels serveis que es consideren essencials i, dins d'ells, les dependències o serveis que han de funcionar i els percentatges mínims en què han de fer-ho; al contrari, les qüestions referents a la determinació dels concrets treballadors laborals que els han d'atendre, son competència de l'ordre social, no quan la designació recaigui en personal funcionari o estatutari de la sanitat pública, cas en el qual la competència continua sent de l'ordre contenciós administratiu⁶³.

En definitiva, la regulació dels serveis essencials reflecteix la necessitat de ponderar el dret de vaga amb la protecció d'altres drets i interessos de la comunitat, mitjançant l'establiment de serveis mínims que assegurin la continuïtat de prestacions indispensables sense desvirtuar el contingut essencial d'aquest dret fonamental.

⁶¹ MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), Lecciones de derecho del trabajo (18ª edición). *Tirant lo Blanch*, pp.904-907.

⁶² Llei 36/2011, de 10 de octubre, reguladora de la jurisdicció social.

⁶³ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 728.

CAPÍTOL 3. LA VAGA POLÍTICA: MARC NORMATIU I EVOLUCIÓ JURISPRUDENCIAL

1. Delimitació conceptual de la vaga política i el seu caràcter de límit material

Com ja hem vist anteriorment, la configuració constitucional del dret de vaga es troba a l'article 28.2 de la Constitució espanyola, que reconeix aquest dret com a instrument per a la defensa dels interessos dels treballadors. Tanmateix, el desenvolupament normatiu preconstitucional contingut en el RDLRT, estableix determinades restriccions als objectius que poden perseguir-se mitjançant l'exercici d'aquest dret. En concret, l'article 11.a) del RDLRT considera il·legal la vaga quan “s'inicia o se sosté per motius polítics o amb qualsevol altra finalitat aliena a l'interès professional dels treballadors afectats”⁶⁴.

A partir d'aquesta previsió normativa, la doctrina i la jurisprudència han desenvolupat una distinció fonamental entre diferents tipus de vagues segons els objectius perseguits. En aquest context, la vaga política en sentit estricte s'identifica amb aquella que es dirigeix a influir sobre l'orientació general de la política governamental o sobre el funcionament de les institucions públiques, sense una connexió directa amb els interessos professionals dels treballadors. Aquest tipus de mobilització es caracteritza, per tant, per una motivació extralaboral, ja que les seves reivindicacions no s'adrecen a la millora de les condicions de treball ni a la defensa d'interessos socioeconòmics vinculats al món laboral. En conseqüència, aquestes vagues han estat tradicionalment excloses de l'àmbit de protecció constitucional del dret de vaga⁶⁵.

No obstant això, la delimitació entre interessos professionals i interessos polítics no sempre resulta clara en la pràctica. Tal com assenyala la doctrina, els conflictes col·lectius de treball sovint presenten una dimensió complexa i pluridimensional, en la qual els objectius laborals i els objectius sociopolítics apareixen estretament interrelacionats. En aquest sentit, la frontera entre interessos professionals i interessos sociopolítics és difusa i configura una autèntica “zona grisa”, ja que moltes mobilitzacions laborals responen a motivacions mixtes en què és difícil identificar un únic objectiu determinant⁶⁶.

⁶⁴ GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición), p. 714.

⁶⁵ STC 36/1993, de 8 de febrer.

⁶⁶ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 250-251.

Aquesta complexitat explica que la jurisprudència constitucional hagi matisat progressivament la concepció inicialment restrictiva de la vaga política. El Tribunal Constitucional ha reconegut que el dret de vaga és un dret fonamental que s'insereix en el marc del constitucionalisme social i que, com a tal, no pot interpretar-se exclusivament des d'una perspectiva estrictament contractual o laboral. Així, el Tribunal ha assenyalat que la política social i econòmica dels governs pot incidir directament sobre els interessos professionals dels treballadors, de manera que determinades mobilitzacions dirigides contra aquestes polítiques no poden considerar-se completament alienes a l'àmbit laboral. En aquest sentit, la STC 36/1993, de 8 de febrer, reconeix la legitimitat de les vagues sociopolítiques quan aquestes es troben vinculades a la defensa dels interessos dels treballadors⁶⁷.

Des d'aquesta perspectiva, la vaga pot constituir un instrument de pressió no només en l'àmbit estrictament empresarial, sinó també davant d'altres instàncies de poder que adopten decisions capaces d'afectar les condicions de vida i de treball dels treballadors. Aquesta concepció amplia la funció del dret de vaga més enllà del marc tradicional de la negociació col·lectiva i reconeix la seva dimensió com a mecanisme de participació social i política dels treballadors. En aquest sentit, el treballador participa en aquest tipus de mobilitzacions en una doble condició: com a treballador i com a ciutadà, ja que les polítiques públiques poden incidir simultàniament en ambdues esferes⁶⁸.

En aquest context apareix la figura de la vaga mixta o professional-política, és a dir, aquella mobilització que combina reivindicacions de caràcter laboral amb altres de dimensió política o social. Aquest tipus de vaga es caracteritza perquè, tot i incorporar elements polítics, manté com a finalitat principal la defensa d'interessos socioeconòmics dels treballadors. La jurisprudència constitucional i ordinària ha admès la legitimitat d'aquestes mobilitzacions sempre que la dimensió política no desvirtui la seva finalitat essencial vinculada als interessos laborals⁶⁹.

⁶⁷ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 250-258.

⁶⁸ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 263-269.

⁶⁹ ROJO TORRECILLA, E. (2020). Sobre la legalidad de la huelga. Post de blog, 5 de febrer (Disponible a: <http://www.eduardorjotorrecilla.es/2020/02/sobre-la-legalidad-de-la-huelga.html> ; consulta: 07.05.2026)

La doctrina jurisprudencial recent ofereix exemples rellevants d'aquesta distinció. En particular, la STS 202/2020 de 15 de gener de 2020, constitueix un cas paradigmàtic. En aquest sentit, el Tribunal Suprem assenyala que el fet que en una convocatòria de vaga apareguin elements o reivindicacions de caràcter polític no implica necessàriament la seva il·legalitat si la mobilització continua orientada fonamentalment a la defensa dels interessos dels treballadors. En el cas analitzat, aquests elements polítics s'inscrivien en el context del conflicte institucional i social derivat del procés independentista a Catalunya, i es concretaven, entre d'altres, en la crítica a l'actuació dels poders públics, així com en la reivindicació de la derogació de determinades normes estatals amb impacte econòmic i territorial, vinculades a les decisions adoptades en aquell període. Segons la resolució judicial, la vaga no pot considerar-se il·legal "pel fet que el seu objectiu no es limiti exclusivament a la defensa dels interessos dels vaguistes", sinó que cal analitzar el conjunt dels motius que han determinat la seva convocatòria i determinar quin és el seu objectiu predominant⁷⁰.

Així doncs, la distinció entre vaga política i vaga mixta no pot realitzar-se a partir d'un criteri purament formal, sinó que exigeix una anàlisi material dels objectius perseguits per la mobilització. En particular, cal determinar si les reivindicacions formulades mantenen una connexió real amb la defensa dels interessos socioeconòmics dels treballadors o si, per contra, es dirigeixen exclusivament a influir en la política general del govern.

En definitiva, la vaga política en sentit estricte continua configurant-se com un límit material al dret de vaga en el sistema jurídic espanyol. No obstant això, tal com tractarem en profunditat en el següent apartat, l'evolució jurisprudencial ha permès consolidar una interpretació més flexible que reconeix la legitimitat de les vagues sociopolítiques o mixtes quan aquestes mantenen una connexió suficient amb la defensa dels interessos dels treballadors.

⁷⁰ ROJO TORRECILLA, E. (2020). Sobre la legalidad de la huelga. Post de blog, 5 de febrer (Disponible a: <http://www.eduardorjotorrecilla.es/2020/02/sobre-la-legalidad-de-la-huelga.html> ; consulta: 07.05.2026)

2. El tractament normatiu de la vaga política: absència de regulació, suplència jurisprudencial i evolució dels criteris d'admissibilitat constitucional

La regulació jurídica de la vaga política es caracteritza per l'absència d'una llei orgànica posterior a la Constitució, fet que ha mantingut la vigència del RDLRT com a norma de referència i ha situat la jurisprudència en un paper central en la delimitació dels límits materials del dret de vaga. En aquest context, la doctrina constitucional, especialment a partir de la STC 11/1981, ha estat determinant en la reinterpretació del règim legal, establint els criteris per adaptar-lo al marc constitucional i fixant la necessitat que qualsevol limitació respecti el contingut essencial del dret i respongui a la protecció d'altres béns constitucionalment rellevants⁷¹.

En aquest marc, tot i que el Tribunal Constitucional no va declarar inconstitucional la previsió legal que considera il·legals les vagues motivades per finalitats polítiques, la seva doctrina va introduir elements interpretatius que han permès flexibilitzar progressivament aquesta limitació. En particular, el Tribunal va subratllar que el dret de vaga ha de ser interpretat en relació amb el conjunt del sistema constitucional i amb la funció que aquest dret exerceix com a mecanisme de defensa dels interessos dels treballadors en els conflictes socioeconòmics. Aquesta perspectiva ha conduït a una lectura menys rígida de la prohibició de la vaga política, especialment en aquells supòsits en què les reivindicacions formulades es relacionen amb polítiques públiques que incideixen directament en les condicions de vida i de treball dels treballadors⁷².

A partir d'aquesta interpretació constitucional, la jurisprudència ha anat consolidant progressivament una doctrina que diferencia entre les vagues polítiques en sentit estricte i altres formes de mobilització amb una dimensió sociopolítica. En aquest procés interpretatiu, el Tribunal Constitucional ha reconegut que les decisions adoptades pels poders públics en matèria econòmica, social o laboral poden afectar de manera directa els interessos dels treballadors i, per tant, poden justificar l'exercici del dret de vaga⁷³. Aquesta

⁷¹ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 114-117.

⁷² MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 261-272.

⁷³ ROJO TORRECILLA, E. (2020). Sobre la legalidad de la huelga. Post de blog, 5 de febrer (Disponible a: <http://www.eduardorojotorrecilla.es/2020/02/sobre-la-legalidad-de-la-huelga.html> ; consulta: 07.05.2026)

idea es va consolidar especialment amb la Sentència 36/1993, que va admetre la legitimitat de mobilitzacions dirigides contra determinades polítiques públiques quan aquestes afecten els interessos socioeconòmics dels treballadors⁷⁴.

La jurisprudència ordinària ha continuat desenvolupant aquesta doctrina constitucional i ha confirmat la necessitat d'analitzar cada cas concret per determinar si la mobilització s'inscriu dins de l'àmbit de protecció del dret de vaga. Un exemple especialment rellevant en aquest sentit és la STS 202/2020, de 15 de gener, relativa a la vaga general convocada a Catalunya el 8 de novembre de 2017. En aquest cas, l'organització empresarial demandant sostenia que la convocatòria responia a una motivació exclusivament política i que, en conseqüència, havia de ser considerada il·legal d'acord amb l'article 11.a) del RDLRT. Tanmateix, el Tribunal Suprem va confirmar la decisió del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i va concloure que la mobilització no podia qualificar-se com una vaga política en sentit estricte, sinó que es tractava d'una vaga amb una dimensió professional i social que mantenia una connexió suficient amb la defensa dels interessos dels treballadors⁷⁵.

Aquesta resolució confirma la línia jurisprudencial segons la qual la presència d'elements o reivindicacions de caràcter polític en la convocatòria d'una vaga no implica automàticament la seva il·legalitat. Tanmateix, cal destacar que, en el cas analitzat, la dimensió política de la convocatòria era especialment intensa, podent-se considerar preponderant entre els motius que la justificaven. Malgrat això, el Tribunal Suprem entén que aquesta circumstància no desvirtua la seva licitud, atès que es manté una connexió suficient amb la defensa d'interessos socioeconòmics dels treballadors. El criteri determinant no és, per tant, la mera existència d'una dimensió política en el conflicte, sinó la naturalesa dels interessos que es pretén defensar i la seva vinculació real amb la situació dels treballadors. En conseqüència, l'anàlisi jurídica de la licitud d'una vaga exigeix una valoració global del conjunt de circumstàncies que envolten la mobilització i dels objectius efectivament perseguits⁷⁶.

⁷⁴ STC 36/1993, de 8 de febrer.

⁷⁵ STS 202/2020, de 15 de gener.

⁷⁶ ROJO TORRECILLA, E. (2020). Sobre la legalidad de la huelga. Post de blog, 5 de febrer (Disponible a: <http://www.eduardorjotorrecilla.es/2020/02/sobre-la-legalidad-de-la-huelga.html> ; consulta: 07.05.2026)

En aquesta mateixa línia, resulta pertinent fer una breu referència a altres manifestacions recents de vaga amb una clara dimensió sociopolítica, com són les vagues feministes i les mobilitzacions vinculades a l'emergència climàtica.

Pel que fa a les vagues feministes, especialment les convocades amb motiu del 8 de març des de 2018, s'han configurat com a mobilitzacions de caràcter ampli que transcendeixen l'àmbit estrictament laboral i incorporen reivindicacions relatives a la igualtat de gènere, la distribució del treball de cures o la lluita contra la violència estructural envers les dones. Tot i que una part d'aquestes demandes no es vinculen de manera immediata a la relació laboral, sí que mantenen una connexió clara amb les condicions de treball i de vida de les persones treballadores, especialment en relació amb la desigualtat en el mercat laboral i la precarització de determinats sectors feminitzats. En aquest sentit, i malgrat el seu component marcadament polític, aquestes mobilitzacions poden ser reconduïdes dins de la categoria de les vagues sociopolítiques legítimes, en la mesura que els interessos defensats presenten una incidència real en l'àmbit socioeconòmic de les treballadores⁷⁷.

Una consideració similar es pot formular respecte de les anomenades vagues climàtiques, promogudes en el marc de la mobilització davant l'emergència ambiental. Aquestes iniciatives plantegen reivindicacions dirigides principalment als poders públics, com l'adopció de mesures contra el canvi climàtic o la transformació del model productiu i, en aquest sentit, presenten una dimensió política evident. No obstant això, també en aquest cas es pot apreciar una connexió indirecta però rellevant amb els interessos dels treballadors, especialment en matèria de salut laboral i sostenibilitat de l'ocupació en determinats sectors econòmics. Així, part de la doctrina defensa que aquestes mobilitzacions poden trobar cobertura en el dret de vaga quan es vinculen a la defensa d'interessos socioeconòmics, encara que ho facin des d'una perspectiva més àmplia o mediata⁷⁸.

En definitiva, el tractament normatiu de la vaga política es caracteritza per una regulació legal limitada i per una forta dependència de la interpretació jurisprudencial. Davant la manca d'una regulació legislativa adaptada al marc constitucional, han estat els tribunals els

⁷⁷ MANEIRO HERVELLA, V. (2025). Nuevas dimensiones del derecho de huelga: cultura, globalización y cambio tecnológico (1ª edición). *Tirant lo Blanch*, pp. 159-176.

⁷⁸ MANEIRO HERVELLA, V. (2025). Nuevas dimensiones del derecho de huelga: cultura, globalización y cambio tecnológico (1ª edición). *Tirant lo Blanch*, pp. 176-181.

que han configurat progressivament els criteris d'admissibilitat constitucional d'aquest tipus de mobilitzacions, establint una interpretació que permet conciliar la prohibició legal de les vagues polítiques en sentit estricte amb la protecció constitucional de les mobilitzacions dirigides a defensar interessos socioeconòmics dels treballadors.

3. Reptes interpretatius en el context de conflictes sociopolítics i perspectiva *de lege ferenda*

La configuració actual del dret de vaga planteja importants reptes interpretatius, especialment en un context caracteritzat per la creixent presència de conflictes amb una dimensió simultàniament laboral, social i política. La regulació vigent continua descansant essencialment en el Reial decret llei 17/1977, una norma preconstitucional que estableix un sistema restrictiu basat en la identificació negativa de les vagues il·legals, entre les quals s'inclouen les convocades "per motius polítics o amb qualsevol altra finalitat aliena a l'interès professional dels treballadors". Aquest model normatiu, tot i haver estat reinterpretat per la jurisprudència constitucional, genera un marc d'incertesa respecte a l'abast dels interessos que poden ser legítimament defensats mitjançant l'exercici del dret de vaga.

La distinció entre interessos professionals i interessos sociopolítics resulta sovint difícil d'establir en la pràctica. En el sistema de relacions laborals contemporani, els conflictes laborals es troben freqüentment vinculats a decisions de política econòmica o social adoptades pels poders públics, de manera que la frontera entre l'àmbit estrictament laboral i l'esfera política esdevé difusa. Així, la jurisprudència constitucional ha acabat reconeixent que les polítiques socials i econòmiques dels governs poden incidir directament en els interessos dels treballadors, cosa que permet justificar determinades formes de vaga sociopolítica. En aquest sentit, el Tribunal Constitucional ha afirmat que la vaga pot servir per reivindicar millores en les condicions econòmiques o de treball i també per expressar protestes amb repercussió en altres àmbits de la vida social⁷⁹.

Aquest debat ha estat present també en els diferents intents de reforma legislativa del dret de vaga. Entre aquests destaca el Projecte de Llei Orgànica de Vaga negociat (PLOHN), que

⁷⁹ STS 202/2020, de 15 de gener; STC 36/1993, de 8 de febrer.

pretenia desenvolupar el mandat constitucional de l'article 28.2 CE mitjançant una regulació sistemàtica del dret de vaga. L'objectiu principal del projecte era superar la situació anòmala derivada del fet que un dret fonamental continués regulat per una norma preconstitucional i dotar el sistema d'una regulació coherent amb la doctrina del Tribunal Constitucional⁸⁰.

Pel que fa als fins de la vaga, el PLOHN introduïa una opció de política legislativa significativament diferent de la continguda al RDLRT. En lloc de prohibir genèricament les vagues de motivació política, el projecte limitava la il·licitud exclusivament a aquelles vagues que tinguessin per objecte subvertir l'ordre constitucional, la qual cosa implicava, a contrari, la legitimació de les vagues amb finalitats sociopolítiques vinculades als interessos dels treballadors. Aquesta formulació hauria suposat un canvi important en la configuració del dret de vaga, ja que ampliava l'espai dels objectius legítims perseguibles mitjançant la vaga i restringia la prohibició únicament a les anomenades vagues insurreccionals o revolucionàries⁸¹.

Per altra banda, la doctrina assenyala que una futura regulació del dret de vaga hauria d'incorporar diverses modificacions estructurals per adaptar el sistema jurídic al model constitucional. Entre les propostes formulades destaca, en primer lloc, la necessitat de diferenciar clarament entre vagues il·legals i vagues abusives, evitant que aquestes últimes siguin tractades com una simple modalitat d'il·legalitat. En segon lloc, s'ha proposat reconèixer la legitimitat de les vagues de solidaritat, atès que en la pràctica acostuma a existir algun tipus de connexió indirecta d'interessos entre els treballadors que participen en el conflicte. Finalment, s'ha defensat ampliar l'espai de legitimitat de les vagues sociopolítiques, limitant la seva prohibició exclusivament a aquelles que pretenguin subvertir l'ordre constitucional democràtic, tal com pretenia el PLOHN⁸².

Des d'aquesta perspectiva, una nova regulació legislativa hauria de partir d'una concepció més oberta del dret de vaga com a instrument de defensa dels interessos dels treballadors en un sentit ampli. En efecte, el dret de vaga no pot concebre's únicament com un

⁸⁰ Cortes Generales. (1993). *Proyecto de Ley Orgánica de Huelga*. Boletín Oficial de las Cortes Generales, Senado, Serie II, núm. 109.

⁸¹ Cortes Generales. (1993). *Proyecto de Ley Orgánica de Huelga*. Boletín Oficial de las Cortes Generales, Senado, Serie II, núm. 109.

⁸² MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 253-255.

mecanisme auxiliar de la negociació col·lectiva, sinó també com una forma d'intervenció col·lectiva dels treballadors en els conflictes socials que afecten les seves condicions de vida i de treball. En aquest sentit, el model constitucional permet entendre la vaga com un instrument d'autotutela que pot dirigir-se no només contra l'empresari, sinó també contra decisions adoptades pels poders públics quan aquestes incideixen en els interessos dels treballadors⁸³.

Aquest debat adquireix una especial rellevància en el context actual, marcat per l'augment de mobilitzacions laborals vinculades a conflictes de caràcter global o polític. Més enllà de les ja esmentades vagues per la independència, feministes o climàtiques, un exemple recent el representa la vaga general convocada a Catalunya en solidaritat amb el poble palestí, impulsada per diverses organitzacions sindicals, on veiem clarament la connexió entre reivindicacions de caràcter polític internacional i demandes vinculades a la política econòmica i exterior dels estats, com ara la suspensió de relacions comercials o l'embargament d'armes⁸⁴.

En aquest context, la persistència d'un marc normatiu restrictiu pot generar problemes de seguretat jurídica, en la mesura que la qualificació de determinades vagues com a lícites o il·lícites depèn sovint d'interpretacions judicials casuístiques. Per aquest motiu, és necessari abordar una reforma legislativa que desenvolupi de manera sistemàtica el dret de vaga mitjançant una llei orgànica, tal com exigeix l'article 81 de la Constitució. Aquesta reforma hauria de tenir en compte tant la doctrina constitucional consolidada com l'evolució real dels conflictes col·lectius, amb l'objectiu d'establir un marc normatiu que conciliï la protecció efectiva del dret de vaga amb la garantia dels altres interessos constitucionals en joc.

En definitiva, els reptes interpretatius associats a les vagues de caràcter sociopolític posen de manifest les limitacions del model normatiu vigent i reforcen la necessitat d'una regulació legislativa actualitzada. Una futura llei orgànica del dret de vaga podria contribuir a clarificar els límits i les finalitats d'aquest dret fonamental, reconeixent la pluralitat de funcions que la

⁸³ MONEREO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*, pp. 255-257.

⁸⁴ IAC-CATAC. (2025). Manifest de la Taula Sindical de Catalunya per la vaga general de 15 d'octubre (Disponible a: <https://catac.cat/convocatories-vaga-general-15-doctubre/> ; consulta: 07.05.2026)

vaga exerceix en les societats democràtiques contemporànies i adaptant el seu règim jurídic a la complexitat dels conflictes socials actuals.

CONCLUSIONS

L'anàlisi elaborada al llarg del present treball permet afirmar que el dret de vaga es configura en el nostre ordenament jurídic com un dret fonamental de naturalesa complexa, el qual no pot ser entès de manera aïllada, sinó en constant interacció amb altres drets i interessos constitucionalment protegits.

En aquest sentit, una de les principals conclusions que es desprenen de l'estudi és la rellevància de la jurisprudència en la configuració efectiva del dret de vaga. La manca d'una llei orgànica posterior a la Constitució ha comportat que el règim jurídic vigent es basi en un model híbrid, en què el RDLRT continua actuant com a norma de referència, però sotmès a una intensa reinterpretació constitucional. Aquesta situació ha convertit el Tribunal Constitucional i el Tribunal Suprem en els responsables de delimitar tant el contingut essencial del dret com els seus límits substancials.

A partir d'aquesta construcció jurisprudencial, s'observa una evolució clara cap a una interpretació més flexible del dret de vaga, en concret pel que fa als límits basats en les motivacions de la protesta. Si bé el model legal parteix d'una concepció restrictiva, centrada en la defensa estricta d'interessos professionals, la jurisprudència ha ampliat progressivament aquest concepte, reconeixent que les polítiques econòmiques i socials poden incidir directament en les condicions de vida dels treballadors. Aquesta evolució ha permès legitimar determinades formes de vaga amb dimensió sociopolítica, sempre que existeixi una connexió real amb interessos socioeconòmics dels treballadors.

Tanmateix, aquesta flexibilització no ha eliminat les dificultats interpretatives. Al contrari, ha posat de manifest l'existència d'una zona grisa en la delimitació entre vaga política i vaga mixta o sociopolítica. La necessitat d'analitzar cas per cas, atenint-nos als objectius predominants de la mobilització, genera un cert grau d'inseguretat jurídica, ja que la qualificació de la licitud de la vaga depèn sovint d'una valoració judicial posterior. Aquesta problemàtica es veu accentuada en el context actual, caracteritzat per l'augment de conflictes que transcendeixen l'àmbit estrictament laboral i s'inscriuen en dinàmiques socials i polítiques més àmplies.

D'altra banda, l'estudi dels límits substancials ha posat en relleu que aquests no responen a una lògica restrictiva arbitrària, sinó a la necessitat de preservar l'equilibri entre drets en conflicte. Això es fa especialment evident en l'àmbit dels serveis essencials, on la garantia de drets com la salut o la mobilitat justifica la imposició de determinades restriccions a l'exercici de la vaga. No obstant això, la jurisprudència ha insistit que aquestes limitacions han de respectar el principi de proporcionalitat i no poden arribar a buidar de contingut el dret fonamental.

En definitiva, el dret de vaga es configura com un dret dinàmic, en constant evolució, que reflecteix les transformacions del conflicte social en les societats contemporànies. La seva regulació exigeix mantenir un equilibri delicat entre la seva funció com a instrument de pressió col·lectiva i la protecció d'altres interessos generals. Aquest equilibri, lluny de ser estàtic, requereix una adaptació contínua tant per via jurisprudencial com, de manera ineludible, a través d'una intervenció legislativa que permeti consolidar un model coherent amb els valors de l'Estat social i democràtic de dret.

BIBLIOGRAFIA

- BAYLOS GRAU, A. (1988). Derecho de huelga y servicios esenciales. Tecnos, Madrid.
- GARCÍA SALAS, A. I. (2018), El ejercicio abusivo de la huelga. *Tirant lo Blanch*.
- GOERLICH PESET, J.M., GARCÍA ORTEGA, J., & ALTÉS, J.A. (2025), *Derecho del trabajo* (13ª edición)
- IAC-CATAC. (2025). Manifest de la Taula Sindical de Catalunya per la vaga general de 15 d'octubre (Disponible a: <https://catac.cat/convocatories-vaga-general-15-doctubre/> ; consulta: 07.05.2026)
- MANEIRO HERVELLA, V. (2025). Nuevas dimensiones del derecho de huelga: cultura, globalización y cambio tecnológico (1ª edición). *Tirant lo Blanch*.
- MERCADER UGUINA, J.R., DE LA PUEBLA PINILLA, A., & GÓMEZ ABELLEIRA, F.J. (2025), Lecciones de derecho del trabajo (18ª edición). *Tirant lo Blanch*
- MONEREO PÉREZ, J.L.,(2002) Derecho de huelga y conflictos colectivos. Estudio crítico de la doctrina jurídica. Granada, *Comares*.
- MONEREO PÉREZ, J.L.: “La huelga como derecho constitucional: la técnica específica de organización jurídico-constitucional de la huelga (II)”, en *Temas laborales: Revista andaluza de trabajo y bienestar social*, núm 28, 1993
- MONERO PÉREZ, J.L., & ORTEGA LOZANO P.G. (2019). El derecho de huelga: configuración y régimen jurídico (Primera edición). *Civitas Thomson Reuters*.
- MONEREO PÉREZ, J.L. y ORTEGA LOZANO, P.G. (2021), Las huelgas ilegales: especial referencia a la huelga político-social, *Lex Social*, vol. 11, núm. 2.
- MONEREO PÉREZ, J.L., & VAL TENA, À.L.(2024). Libertad sindical, negociación colectiva y huelga: estudios sobre la reciente jurisprudencia en homenaje al profesor Juan García Blasco con motivo de su jubilación (Primera edición). *Agencia Estatal del Boletín Oficial del Estado*.
- ROJO TORRECILLA, E. (2020). Sobre la legalidad de la huelga. Post de blog, 5 de febrer (Disponible a: <http://www.eduardorjotorrecilla.es/2020/02/sobre-la-legalidad-de-la-huelga.html> ; consulta: 07.05.2026)
- SANBARTOLOMÉ CADARSO, F. A. R. (2024). Análisis y reflexiones sobre la inédita ley orgánica de huelga: la gran asignatura pendiente del legislador laboral. *Revista Justicia & Trabajo*, n.º 4, junio 2024.

ANNEX 1. RELACIÓ DE JURISPRUDÈNCIA CITADA

Tribunal Constitucional

- STC 11/1981, de 8 d'abril
- STC 26/1981, de 17 de juliol
- STC 33/1981, de 5 de novembre
- STC 2/1982, de 29 de gener
- STC 72/1982, de 2 de desembre
- STC 120/1983, de 15 de desembre
- STC 41/1984, de 21 de març
- STC 44/1984, de 27 de març
- STC 254/1988, de 21 de desembre.
- ATC 375/1989, de 3 de juliol
- STC 11/1990, d'1 de març.
- STC 123/1992, de 28 de setembre
- STC 36/1993, de 8 de febrer.
- STC 190/1993, de 14 de juny
- STC 183/2006, de 19 de juny
- ATC 99/2009, de 23 de marzo de 2009
- STC 45/2016, de 14 de març

Tribunal Suprem

- STS 236/2007, de 7 de novembre de 2007
- STS 2064/2019, de 25 d'abril de 2019
- STS 461/2019, de 13 de juny
- STS 202/2020, de 15 de gener
- STS 318/2021, de 17 de març
- STS 248/2025, de 26 de març

Altres Tribunals

- STJUE 18 de desembre de 2007, Laval un Partneri Ltd [TJCE 2007, 390]
- STJUE 3 d'abril de 2008, Dirk Rüffert contra Land Niedersachsen [TJCE 2008, 6]
- STSJ Asturias, de 7 de desembre de 2007